

НОВАК ЖИВКОВИЋ

СТАРОВЛАШКИ КРАЈ НЕМИРНЕ 1877. ГОДИНЕ

(Избор докумената)

2. ЈАНУАР 1877. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК СРЕЗА АРИЉСКОГ — НАЧЕЛНИКУ СРЕЗА
ДРАГАЧЕВСКОГ: ТРАЖИ НАКНАДУ ТРОШКОВА НА ОП-
РАВЦИ ЋУПРИЈЕ ПРЕКО МОРАВИЦЕ КОД ДИВЉАКЕ.

Начелнику Среза Драгачевског

Да би се ћуприја на реци Моравици оправила због сада пост-
тпјећи околности требало је по зактеву г. Клинара¹ инжинира по-
ред Мајстора и потребне надничаре које (је) народ вама повереног
среза дати имао, а дао није, са тога је г. Клинар бијо принуђен
ово на терет државног издатка набавити и из Суме на Мајсторе
за ћуприју одобрене и гвожђарију исплатити.

Сад пак кад је рачун поднешен, г. Министер грађевина на-
редијо је, да се Сума од 470 гроша чар. од вас изиште и на попу-

њавање Касе после пошто су се морали надничари за паре изискати кад народ није хтео сам снагу дати.

Зато молим вас на основу напред изложеног да ми 470 гр. чар пошлете да је каси државној вратим.

№ 4.

2. Јануара 1877.

у Ариљу

Начел. Ср. Ариљск.

Гл. Протић

(Прим.) 5. Јан. 1877. г.

№ 33.

(Забелешка)

Тражити одобрење за прирез.

9/1.877.

М. Миловановић

АС-МФ-Е-1877. нефасц.

24. ЈАНУАР 1877. ГОДИНЕ
ГЕНЕРАЛ РАНКО АЛИМПИЋ — МИНИСТРУ ИНОСТРАНИХ ДЕЛА: ЈАВЉА О КРШЕЊУ ДЕМАРКАЦИОНЕ ЛИНИЈЕ И КРАЂИ СТОКЕ; ЈАВЉЕНО И ТУРСКОМ КОМАНДАНТУ У СЈЕНИЦИ

Господине Министре.

Писмом мојим од 26-ог прошлог месеца и године О№ 1014. имао сам част јавити да су 25-ог истог месеца прешли на Заскоку преко Демаркационе линије у нашу страну неколико башибозука, запљенили неколико говеди и потерали у Турску, али да су местни сељаци стоку отели натраг.

Сада имам част јавити да је један наш сељак из Ерчега прешао у Турску, тамо украо 2 вола и претерао у нашу страну.

Наша стража на ступској Чесми ухватила је истог сељака са воловима, ове му одузела и послала Команданту Кушићског положаја.²

Командант овог положаја писао је турском команданту у Сеници Мехмед Али паши о томе и јавио му, да волове држи на његовом расположењу у неутралном рејону код Кушића.

Ово ради знања.

Примите уверење мог особитог поштовања.

ОН^о 38.

24. Јануара 1877. год.
у Шапцу

Командант Дринс. Корпуса
Генерал Алимшић

Министру Иностраних дела
Господину Јовану Ристићу

АС-МИД-II-77/1877.

2. ФЕБРУАР 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК ИВАЊИЧКЕ СТАНИЦЕ — НАЧЕЛСТВУ ОК-
РУГА УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА ДА СЕ КОМОРА СЛУЖИ
УГЛАВНОМ ТОВАРНИМ КОЊИМА; ОГРАНИЧЕН КОЛСКИ
САОБРАЋАЈ

Началству Округа Ужичког

Комора уопште из овог Среза служи се са коњима због врле-
ти. У читавом срезу Народ се врло мало са колима служи због врле-
ти, но са коњима, осим што имаде нешто кола у општинама Шум-
љанској и Приличкој из којих су по боља са побољим воловима
пробата и у возаре разних трупа уписата, а код њих су кола оп-
равна.

У овој варошици има неколико батал кола без волова, но
такова ћу ово дана дати да се оправа. Од мајстора коларских ови
су људи: Милан Луковић из Ивањице, Павле Филимановић из Б.
вароши, Јован Дрндаревић из Прилика, који нису ни у једној кла-
си војске, и Боле Нешовановић из Б. вароши, али је уписат у
возаре, а од ковача има само неки Андраш Белчак.

Ово је мој понизни одговор на предпис Началства тога од
30. гр. м. № 586.

№ 85.

2. Фебруара 1877. г.
Ивањица

Началник
Ст. Ивањичке
П. Јовановић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

10. ФЕБРУАР 1877. ГОДИНЕ
МИНИСТАР УНУТРАШЊИХ ДЕЛА — МИНИСТРУ ИНОСТ-
РАНИХ ДЕЛА: ЈАВЉА ДА СУ ТУРЦИ УПАЛИ ИЗ КЛАД-
НИЦЕ У ВАСИЉЕВИЋЕ ПА ЈЕДНОГ ЧОВЕКА УБИЛИ, А
ДРУГОГ ОПАСНО РАНИЛИ

Господине,

По извештају начелства округа ужичког од 3. овог месеца
№ 679. прешли су ноћу 1. тек. месеца осам Турака из села Кладнице
у сјеничкој нахији, у нашу страну, и убили су у селу Васиљевићима
Вићентија Крунића у његовој кући, а Гају Ђинића опасно су ранили.

Част ми је саопштити вам ово, ради даљег вашег поступка.
Примите, Господине, уверење о моме поштовању.

П№ 795.
10. Фебруара 1877. год.
у Београду

Министар
унутрашњих дела,
Рад. Милојковић

Господину Министру иностраних дела

АС-МИД-А-II-77/1877.

26. ФЕБРУАР 1877. ГОДИНЕ
ДРИНСКИ КОРПУС — НАЧЕЛНИЦИМА СТАНИЦА: РАСПИС
О ИЗДАВАЊУ ХРАНЕ ИЗБЕГЛИЦАМА ПРИ ПОВРАТКУ
КУЋАМА

Време предаје 26/2. 1877. у 5 час. 35 мин. по подне у Шапцу
Време доласка 26/2. 1877. у 10 час. 50 мин. по подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Началнику Станице: Ужице, Пожега, Ивањица, Ариље, Кушић.
Кремне

Према депеши Г. Министра војеног од данашњег ИБ№—10911
налаже се начелнику тамошње станице, да се сиромашним бегун-
цима при повратку својим кућама, благопоступајући са њима, на
станицама по могућству преноћиште и храна издаје. Полицијске

власти сиромашним страдалницима ради уверења да су доиста сиромашни издаваће објаве, а началници станица на тим објавама бележиће колико су кад хране издали.

И№ 1180.

Помоћ. интенд.
Дрин. корпуса
Х. Ј. Куртовић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

26. ФЕБРУАР 1877. ГОДИНЕ
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНА — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: НЕКА ПИТАЊА У ВЕЗИ ГРАДЊЕ ЂУПРИЈЕ
КОД ИВАЊИЦЕ

Начелству Округа Ужичког

Са извешћем тога Нтва од 1-вог т. м. К№ 158. послати рачун и документа односећа се на грађење једне дрвене художествене ћуприје на Моравици код Ивањице, са 2.650 гр. и 30 пара пореских од одобрене суме на горњој грађевини, Министарство је грађевина примило.

На питање Нтва одкуда ће се предузимачу по окончаном рачуну више израђени посао у 7.564 гр. и 10 пар. чаршијских исплатити, одговара му се следујуће:

Да је рачун вишка прегледан, и нађено, да је сума заслуженог вишка не од 7.564. гр. и 10 пара, но од 7.810 гр. чаршијских према уговору и према каквоћи радова и места у оцени претерана, па је та сума сведена на 5.564 гр. чар. која би се могла за правилнију узети и одобрити, ако се оправда да се је и предузимач за показавши се вишак послова по гласу 11-те тачке уговора предходно са надзиравајућом влашћу споразумео био: јер по местном положају као што се у плану даје видити, изгледа, да се трошак могао или сасвим избећи, или на јошт много мањи свести, — но што је сада на 5.564 гр. чар. нађено, да би се могло за правичније узети и одобрити.

Зато се Нтву повраћају сва документа и акта са рачуном вишка под а као и привремено примљена сума која је овде у депозиту под неповређеним печатом Нтва лежала, с том препоруком,

да Нтво даде чрез дотичног Инжинира у споразумљењу са предузимачком и јошт којим лицем од Нтва одређеном. Други рачун вишка сачинити, комисионо потписати и такови овамо што скорије поднети на преглед и одобрење поради одужења за 1876. рачунску год. коме ће се новом рачуну имати додати и планчић са тачним означањем у њему, места, мера и каквоће израђеног вишка као и са каквим је материјалом тај вишак посла израђен.³

Г№ 125
26. Фебруара 1877. год.
Београд

Руководатељ
Рачуноводног Одељења
Ав. Церман

АС-НОУ-1877. нср. гр.

2. МАРТ 1877. ГОДИНЕ

РАСПИС МИНИСТРА ФИНАНСИЈА КОЈИМ СЕ УКИДА НАРЕДБА ИЗ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ О ЗАБРАНИ ИЗВОЗА У ТУРСКУ ХРАНЕ И ОСТАЛОГ

Време предаје 2. фебр. 1877. у 5 час. — мин. по подне у Б. М.⁴
Време доласка 2. фебр. у 10 час. 15 мин. по подне у Ужицу.

Т е л е г р а м

Начелствима Окружним: Крушевац, Чачак, Ужице, Лозница и Шабац

Пошто су престале оне прилике, рад којих је било забрањено, да се у турску извози храна, дрва и све што је за живот потребно, то сам се нашао побуђен укинути сада наредбу од 5. фебруара прошле године Ебр. 285.

Јављајући ово и начелству, препоручујем му да оно то обзнани у своје подручју.⁵

ЕБр. 130
2. Марта 1877. г.
Београд

Министар финансије,
В. Јовановић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

8. МАРТ 1877. ГОДИНЕ

КОМАНДА ДРИНСКОГ КОРПУСА — НАЧЕЛНИЦИМА СТАНИЦА: РАСПИС О ИЗДАВАЊУ ХРАНЕ ПОСТРАДАЛИМ ОД РАТА

Време предаје 6/III 1877. у 2 час. — мин. по подне у Шапцу

Време доласка 6/III 1877. у 3 час. 50 мин. по подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Начелнику Станице: Љешница, Кремна и т. д.

Правим ратним страдалницима из опустелих крајева, може се издавати одређена количина хране на Станицама, по објави од општинских власти без потврде полицијске.

О овоме се поред знања и управљања усљед депеше г. Министра војеног (од) 8/III ИБ№ 11.282 томе Начелнику Станице јавља.⁶

ИН№ 1273.

Помоћ. Инт. Дрин. Корпуса
П. Ј. Куртовић

АС-НОУ-1877. нр. гр.

8. МАРТ 1877. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧКОГ: ЈАВЉА О ОТИМАЊУ СТОКЕ У ВАСИЉЕВИЋИМА; МОЛИ ЗА ОДОБРЕЊЕ ДА ПОЈАЧА СТРАЖУ НА ГРАНИЦИ

Начелству округа ужичког

Карауле Вучја пољана, Радешковина и Јаворска постоје наспрам атара на граници села Кладнице.

Село Кладница и Кладничани у опше су познати као највећи разбојници и зликовци овог краја, који су већ одпочели нашим људима пљачке чинити; тако јуче отели су и отерали 15 говеди Милети и Аћиму Бојовићу — Белошевићу — из Васиљевића као што сам под данашњим и Начелство депешом известио.

Када су они јошт сада одпочели отимања у нашој земљи

чинити кад снег на граници скоро по фата постоји, онда шта ћеду ови разбојници чинити кад гора озелени.

Да би се у колико је могуће наш народ од пљачкања ових зликоваца сачувао, учтиво предлажем началству да изволи одобрити на поменуте 3 карауле да ставим по 10 пандура — стражара —, како би ови што сигурнију везу између караула у патролирању имати могли и томе што већу сигурност нашим људима указали, јер са одређеним бројем стражара на те три карауле ни мислити се не да да ћеду бити у стању те зликовце од пљачкања и других Зала обуставити.⁷

№ 794

8. Марта 1877. год.

Ивањица

Дужност вршећи

Началника Ср. Моравичког

Писар

Л. М. Кекић

АС-НОУ-1877. нр. гр.

10. МАРТ 1877. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА О ПОСЕДАЊУ ГРАНИЧНИХ КА-
РАУЛА ОСИМ ОНИХ КОЈЕ ТУРЦИ ЈОШ НИСУ НАПУСТИЛИ

Време предаје 10/III 1877. у 8 час. 20 мин. пре подне у Ивањици
Време доласка 10/III 1877. у 11 час. 10 мин. пре подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Началству окр.

Ужице

Пограничне карауле овог Среза све ће се сутра заузети осим Јавора, Вуч(ј)е пољане, Радешковине и Васиљевића с' тога што Турци овај простор границе још уступили нису.

№ 720

За Начел. ср. Морав.

писар

М. Шкекић

СТАРОВЛАШКИ КРАЈ НЕМИРНЕ 1877. ГОДИНЕ

Прим. 10. Марта 1877. г.
№ 1582.
(Концепт)

Г. Министру Унутрашњих дела

4-ри наше Стражаре у Срезу Моравичком, а на име: Јаворска, Васиљевићка, Вучија Пољана и Раденковина, нису још од наших стражара заузете, што турска војска није ни до данас наше земљиште у том простору оставила.

О чему Началничество има Чест известити г. Министра Унутрашњих дела ради знања с тим да Началничеству није познат узрок што Турска војска нашу земљу и на горе означеном простору не оставља.

10/3.877.

Началник
П. Ђелмаш

АС-НОУ-1877. нр. гр.

13. МАРТ 1877. ГОДИНЕ

НАЧЕЛСТВО ОКРУГА УЖИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ СРЕЗА АРИЉСКОГ: ИЗВЕШТАВА ДА РАСПОРЕД ВОЈСКЕ ОСТАЈЕ ПО СТАРОМ ДОК ЗАУЗЕТУ ТЕРИТОРИЈУ ДРЖЕ ТУРЦИ

Начелнику среза Ариљског.

Командант Дринског Корпуса, актом од 9. т. м. № 1785. јавља: да је Министар војни под 8. т. м. Ф№ 3575, решио: да дислокација војске остане онако како је до сада била, док се граница дринске територије не очисти од турске војске, а после ће се одредити мирнодобска дислокација.

Ово вам се саопштава, како би могли дати нужна обавештења онима чије су куће и штале за смештај војника и коња државни заузете.

№ 1600.

13. Марта 1877. год.
у Ужицу

Секретар
Костић

Началник Окр.
П. И. Ђелмаш

АС-НОУ-1877. нр. гр.

17. МАРТ 1877. ГОДИНЕ

КОРПУСНА КОМАНДА — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧКОГ;
ЈАВЉА ДА ЋЕ ТУРСКА ВОЈСКА НАПУСТИТИ ЈАВОР; НА-
ЛАЖЕ ПРИЈЕМ ГРАНИЦЕ

Време предаје 17. марта 1877. у 6 час. 10 мин. по подне у Бу-
довинцима

Време доласка 18. марта 1877. у 11 час. 27 мин. пре подне у
Ужицу

Т е л е г р а м

Начелству Ужичком

Ужице

Постигнут је коначан споразум да нам Турци сутра т. ј. 18.
тек. м. у подне предаду Јавор и Бујуклића Аду а ми њима Мало
Зворничко Ланиште.

Сутра ће се дакле у подне извршити предаја и пријем.

Команданту Кушићког положаја наређено је, да чим границу
прими одма 3 чете распусти, а једну да остави за 2—3 дана док
Начелство не постави караулције.

Нека дакле Начелство нареди да караулције заузму страже
до 20 тек. месеца.

О извршењу известите.

По налогу
Корпусног команданта
Капетан Стокић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

18. МАРТ 1877. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА ДА СУ ТУРЦИ НАПУСТИЛИ ЈАВОР И
ПОВУКЛИ СЕ ИЗ ГРАНИЦЕ

Време предаје 18/III 1877. у 3 часа 20 мин. по подне у Ивањици

Време доласка 18/III 1877. у 4 часа 40 мин. по подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Начелству округа Ужичког

Ужице

Данас у 11 $\frac{1}{2}$ сахати пре подне турци одоше са Јавора и ми примисмо и границу по старом. Страже на местима бив. караула постављене су. Плот погранични не постоји. Хоће ли се ограда подизати сада? О зградама државним на Јавору јавићу поштом у каквом су стању. С№ 1722

№ 1030

Начелник среза Моравичког
П. Јовановић

Прим. 18. Марта 1877.

№ 1778.

(Концепт)

Г. Министру Унутрашњих Дела Београд

Команданту Дринског Корпуса Шабац

Данас у 11 $\frac{1}{2}$ пре подне Турци су отишли са Јавора и наши су стражари заузели све оне пограничне тачке на којима су постојали пре рата.⁸

Начелник

П. Ђелман

АС-НОУ-1877. нср. гр.

15. АПРИЛ 1877. године

ПИСАР СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВРШЕЊУ НЕКЕ НАРЕДБЕ У ВЕЗИ СА БОЛ-
НИЦОМ У ИВАЊИЦИ

Начелству Округа Ужичког

Распис Началства од 7. Декембра пр. год. ЛН№ 123 саопштио сам и Суду општине ивањичке а и бив. онда шефу Болнице г. Светозару Атанасијевићу кои су одмах наредили све оно што се истим расписом налаже. Ово је одговор на предпис Нтва од 9. Априла т. год. ЛН№ 44.

№ 1453.

15. Априла 1877. год.

Ивањица

За

Начелника Ср. Моравичког

Писар

Нићв. Поповић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

25. АПРИЛ 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — МИНИСТРУ ФИНАНСИЈА: ПРЕДЛАЖЕ ПРОДАЈУ ДРВА КОЈА СУ ТУРЦИ ИСЕКЛИ НА ЈАВОРУ; МИНИСТАР ОДЛАЖЕ РЕШЕЊЕ

№ 501.

Начелник ср. моравичког; Београд 25. Априла 1877.

— Предлаже да се 2 до 3000 хвати дрва прода Турцима и Србима у Турској; и то она на Јавору која су исечене од Турске војске.

(Р.) 24. Маја 1877.

— За сада ништа се продавати не може.

АС-МФ-Е- Дел. протокол 1877.

2. МАЈ 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛСТВО ОКРУГА УЖИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ СРЕЗА АРИЉСКОГ: ИЗВЕШТАВА О ЗАБРАНИ ИЗВОЗА ХРАНЕ ЗБОГ ОСКУДИЦЕ

Началнику Ср. Ариљског

Пошто су неки погранични Окрузи усљед посљедних ратних догађаја постали оскудни у храни, а потреба у овој ванредно је повећана још и због издржавања небројених страдалничких породица, које су из суседних покрајина у нашу земљу добегле, г. Министар Финансија предложио је и Министарски Савет решио је:

„Да се извоз хране, на основу Члана 4. Ђумручког устројства из Србије за неко време обустави“.

Ово решење Начелство вам саопштава ради знања, с тим да пазите, да се кријумчарењу на пут стане.⁹

№ 3.100.

2. маја 1877. г.

Ужице

Секретар,
Костић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

За

Началника Окр.

Помоћник

Ј. Ј. Мићић

18. МАЈ 1877. ГОДИНЕ
РИСТО ЈЕРЕМИЋ, ТРГОВАЦ, ИЗ ИВАЊИЦЕ — ТУЖБА ПРО-
ТИВ СРЕСКОГ ПИСАРА МИЛУТИНА ШКЕКИЋА

У Београду, 18. Маја 1877. год.
у Мин. ун. дела

Ристо Јеремић, трговац из Ивањице, представља ово:

У Ивањици је срески писар Милутин Шкекић. Овај чиновник иначе људе напада. Код начелништва ужичког постоје многе тужбе на њега.

Пред Цвети ове године позове ме тај г. Шкекић у канцеларију среску, па ми каже, да сам ја говорио да су дошле неке паре и храна у Београд за сиротињу, која је у рату настрадала. И викнувши на ме, како ја то знам пре њега, диже руке и увати ме за нос, псујући ми оца и матер, називајући ме магарцем по неколико пута. Даље претио ми је да ће мене и још неке раселити из Ивањице.

Ја сам се на све ово тужио начелништву ужичком; но пошто оно до сад не учини ништа према г. Шкекићу, који ће и већу пакост учинити, ја се жалим г. Министру и молим да се све тужбе против г. Шкекића што пре извиде, па он свакојако да се оданде уклони, јер поштеним људима није смирком онде од њега седети.¹⁰

Ристо Јеремић

Саслушао га
А. В. Богич
секретар Мин. ун. дела

АС-МУД-П-ХIV-52/1877.

27. МАЈ 1877. ГОДИНЕ
КОМАНДАНТ ДРИНСКОГ КОРПУСА — НАЧЕЛСТВУ ОКРУ-
ГА УЖИЧКОГ: О ТУРСКОЈ ГРАЂЕВИНИ НА ЈАВОРУ КОЈА
ДЕЛОМ ЗАУЗИМА НАШЕ ЗЕМЉИШТЕ; ЗАХТЕВ ДА СЕ ОНА
УКЛОНИ

Дрински Корпус
Пов. № 208.

Начелству окр. Ужичког

Командант ужичке војске известио ме је да су турци још пре одступања прошле године на Јавору једну дашчану кућу на-

правили која им за Ђумрук и стражу служи и да је један део исте куће на нашем земљишту постројен.

Ја сам се услед тога обратио на Мехмед Али пашу у Сјеници да он нареди да се та . . . на нашем земљишту налазећа се част исте исте дашчаре руши, но он ми је одговорио, да је нужне кораке учинио да турска полицијска власт у споразумљењу са нашом полицијском власти ту ствар расправе.

Изволите дакле са Сјеничким Кајмакамом у споразумење ступити, ту ствар исправити и о извршењу амо јавити.

27. Маја 1877. г.

У Шапцу

Командант дринског корпуса

Ђенерал Алимпић

Примљено 30. Маја 1887. год.

№ 3996

(Концепт)

Мутесарифу Округа Сјеничког

Муниб Паши.

Господине,

Командант Дринског Корпуса Ђенерал г. Алимпић обратио је се на Његову Екселенцију Мехмед Али Пашу да нареди да се Она част зграде дашчаре на Јавору, што се налази на нашем земљишту сруши и Али Паша ми је одговорио да учинио нужне кораке да Полицијска Сјеничка власт у споразуму са нашом Полицијском влашћу изведе ту ствар и исправе је. Дакле молим вас да имате доброту ускоро одредити дан када ће се по томе после на Јавор изаћи, па да ме о томе на време известите како би наредио кои ће од наших Чиновника за извршење истог посла на Јавор изаћи.

У исто време молим вас да ми и то јавите: кога ћете од ваших чиновника на тај посао одредити.¹¹

1. Јуна 1877.

Уж.

Ваш

Поштоватељ

П. И. Ђ.

Нач. Окр. Ужичког

АС-НОУ-1877. нср. гр.

5. ЈУНИ 1877. ГОДИНЕ

СРЕСКИ ПИСАР У ИВАЊИЦИ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧКОГ: ЈАВЉА ДА СУ У ОПАЉЕНИКУ ИЗБИЛЕ БОГИЊЕ И ДА ИМА МРТВИХ; МОЛИ ЗА ЛЕКАРСКУ ПОМОЋ

Начелству округа ужичког

Суд општине Опаљеничке извешћем својим од данашњег јавља ми да су се у истој општини појавиле Богине, од којих (су) неки већ умрли, а више њих сељана од истих болује.

СТАРОВЛАШКИ КРАЈ НЕМИРНЕ 1877. ГОДИНЕ

Ово достављам Начелству с том учтивом молбом да изволи наредити да лекар окружни дође ради предпријења ове епидемичне болести.

№ 2211.
5. Јуна 1877. г.
Ивањица

За
Начел. среског
писар
М. Шкекић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

9. ЈУНИ 1877. ГОДИНЕ

ЛАЗАР ВУЧИЋЕВИЋ, ИЗ ШАРЕНИКА, ТЕШКИ РАТНИ ИН-
ВАЛИД — МИНИСТРУ ФИНАНСИЈА: МОЛИ ЗА ПОМОЋ
ПОШТО СЕ НЕ МОЖЕ САМ ИЗДРЖАВАТИ

Господину Министру

данас се и Јављам вама најпокорније што ођу да скапљем од глади зарадити не могу а ни од какве стране немаш помоћи над нама никакви надзора нема чуем да добивам од сакаћења рану или новаца и кои има трошка он и иде и лично вам(а) а ја Кукавац нема ни да платим ране детету ни себи но оћемо да поскапљемо (о)д глади зарадити не могу стања слабог сам као што ми и сведоцба обштинска сведочи код вас рањен сам 24 јунија 1876 г. сада ће година и још ми рана није се смирила осакаћен у леву руку по мишици перма (?) кост сва прсла и кост повадио нешто доктор а нешто и сам десном руком могао би писати и ранити се лебом ако немам ди ћу па скапавам од глади ако немам ни с кое стране помоћи издржавања и могу бити писар у обштини јер ми је десна рука здрава ако наума нема нема нема издржавања како су казали ја сирома се надам надом па ћу да скапљем мимо остале моје друство и то ми морете преко срезске власти послати да би ме обштина издржавала кои је данас здрав у руке и у ноге море лебац (за)радити мене други обува и данас дањи прсти мртви веће сасвијем које и сведоцба лекарска сведочи кода вас туне не могу сирома сам трошка немам да вама лично дођем да Сам(и) видите и уверите се са мојом руком готово леба не могу да осечем акамоли да га урадим данас што ћу без руке кукавац и помоћ ни с кое стране немам молим најпокорније министра да би ми моју молбу примио и мене Сиромау помоћи

дао да не скапавам од глађи или дигод служим да би ранио Себе и вамилију жену и децу Сведоцбе су вама послате па се уверите за моју руку леву ја сам осакаћен у рату са турцима бијући се и да сам стања и имања са свијем слабога па издржавати се не могу и досада сам данак из наднице даво и рану себе и вамилији данас руке немам пошто ћу ја ми даите... јма убити молим министре да ми што пре у помоћи као покорни... молећи се и под...

9. јунија 1877. године
у шаренику

Лазар С. Вучићевић
села шареника
општине брезовачке
среза моравичког
округа ужичкога

молим најпокорније да ме известите шта ћу и како ћу молим најпокорније

Лазар С Вучићевић¹²

АС-МФ-III-88/1877.

12. ЈУНИ 1877. ГОДИНЕ

ПИСАР СРЕСКИ У ИВАЊИЦИ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ПОДНОСИ ИЗВЕШТАЈ О КУПЉЕЊУ ДАНКА И
ДОКЛЕ СЕ С ТИМ СТИГЛО

Начелству окр. Ужичког

Према предпису Начелства од 3. тек. мес. К№ 2.407, односно купљења данка у повереном ми срезу, част ми је јавити Начелству, да је до сада предато мени 675 данкова из повереног ми Среза од кметова.

С купљењем данка иде доста тешко, но опет има изгледа, да ће се покупити до 20. ов. мес. јер се на томе живо ради.

№ 2246.
12. Јуна 1877. год.
Ивањица

За
Началника Среског
Писар
М. Шкекић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

26. ЈУНИ 1877. ГОДИНЕ

МИНИСТАР ИНОСТРАНИХ ДЕЛА — МИНИСТРУ УНУТРАШ-
ЊИХ ДЕЛА: О ТУРСКОЈ НОТИ КАКО СУ НЕКИ СРБИ УПА-
ЛИ У МИКОВИЋЕ ПА ТАМО ПОЧИНИЛИ НАСИЉА; МОЛИ
ДА СЕ ТАЈ СЛУЧАЈ ИСЛЕДИ

Господине,

Као што ћете из под ./. прилога изволети видети једна чета
Срба упала је у село Миковик (Сјеничка нахија) и поплљачкала ко-
либе некога Милоша Драгана. Један од чобана, који су се ту досе-
лили и који су се латили оружја, буде рањен, а други одведен као
заробљеник.

Услед тога молила је Порта да се зликовци пронађу и казне
за учињена недела.

У свези са мојом молбом од 4. пр. м. № 2294. имам част до-
ставити вам ову молбу турске власти на надлежни поступак, мо-
лећи вас да ме о резултату известите.

Примите, Господине, уверење мога поштовања.

№ 3210.
26. Јуна 1877. г.
у Београду

Министар
Иностраних Дела
Јов. Ристић

Г. Министру Унутр. Дела

АС-МУД-П-XXI-119/1877.

28. ЈУНИ 1877. ГОДИНЕ

МИНИСТАР ГРАЂЕВИНА — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧ-
КОГ: НАЛАЖЕ ДА СЕ ОПРАВЕ ПУТЕВИ И МОСТОВИ НА
ПУТЕВИМА ЧАЧАК — ИВАЊИЦА И ПОЖЕГА — ИВАЊИЦА

Начелству окр. Ужичког

Велика је потреба да се оправе и у добро стање постави пут,
који води од Чачка к' Ивањици и од Пожеге к' Ивањици.

Од не мање потребе су и остали путови у том округу, које

такође треба оправити и добро посути, чим се оправка горе именоване пруге изврши.

Нарочито треба Началство да обрати пажњу на то да сви мостови а и остала незгодна места на путовима као и пропусти оправе и буду у добром стању, јер ово највише прави сметње удобном саобраћају.

С тога препоручује Министар грађевина том Началству да оно што пре предузме оправку путова, оправку незгодних места на овима, мостова и пропуста а кад буде све уредно извршено, оно ће Министру грађевина поднети извештај.¹³

И№ 366
28. Јуна 1877. г.
у Београду

Председник
Министарског Савета
Министар грађевина
Стев. Михаиловић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

5. ЈУЛИ 1877. ГОДИНЕ

ЗАСТУПНИК УПРАВНИКА ИВАЊИЧКОГ МАГАЦИНА —
НАЧЕЛНИКУ УЖИЧКОГ ОКРУГА: ИЗВЕШТАВА О РАЗНЕ-
ТИМ ДРЖАВНИМ СТВАРИМА И МОЛИ ЗА УПУТСТВО О
ДАЉЕМ ПОСТУПКУ; ОДГОВОР ИЗ УЖИЦА

Поштовани господине,

Ја као Заступник управника војеног магацина у овд. вароши без икаква одобрења веће власти наредио сам општини ивањичкој те ми је она дала једног члана свога и 2 одборника те сам ишо од куће до куће по вароши и изнашо сам као утају државни ствари пуно које какви, као буради, памуклија у балама и т.д.

Поштовани Господине, овди сам учинио приход држави, — али није овди г. Панто капетан нити пак писар Шкекић да би ми били на руци и даљој истраги, а овде су људи двојаки, питам вас за савет шта да радим и оћу ли даље продужити истрагу јер грађанима неким (је) доста криво, — и ако је добошом неколико пута објављено опет нико ове сад нађене ствари није хтио јавити — дајте ми савета ко ће кривицу њину да ислеђује или ћу ја или их спроводити Среској власти.

Молим вас одговорите ми првом поштом.

СТАРОВЛАШКИ КРАЈ НЕМИРНЕ 1877. ГОДИНЕ

5/7.877.
у Ивањици

С поштовањем
Ив. Милосављевић

Господ П. Белмашу,
Началнику округа Ужичког

Примљено 8. Јула 1877. год.
№ 5593.
(Концепт)

Началнику Среском

Ивањица

Све војено државне ствари које се налазе код појединих Ивањичана, узмите у најкраћем року у споразумљењу са заступником Управника Магацина и незадржано списак од њих овамо пратите са протоколом саслушања оних код којих су нађене, одкуда им исте и зашто их нису на време власти предали, а њих причувајте на безбедном месту до даље наредбе.

8/7.77.

Началник
Белмаш

АС-НОУ-1877. нср. гр.

13. ЈУЛИ 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА О ПРЕБЕГАВАЊУ ДВА ТУРСКА ВОЈ-
НИКА РОЂЕНА У УЖИЦУ

Начелству Округа Ужичког

Усеин Пашић и Ибраим Сатарих, родом из Ужица а сасељени у години 1862. у Бељину, оба низами, пребацили су се јуче из табора са Дуге пољане на граници нашој код Преког Брда. Они обојица велу да су из турске војске побегли од велике нужде, јер нису могли подносити и даље глад, голотињу и босотињу. Једно из овог, а друго кажу, што су у Ужицу рођени пак знаду како се у Србији лепо живи те их је то повукло да амо пређу, молећи се да их у Ужице упутим.

Усеин је донео са собом и пушку војену са фишеклијом, а Ибраим је без пушке прешао.

Оба ова низама упућујем Началству томе, да изволи са њима поступити како за сходно нађе. Шаљем и пушку са Усеином, о

којој мислим да ће је требати вратити турској власти, но опет како Началство нађе онако нека и буде.¹⁴

№ 2745.

13. Јула 1877. год.
Ивањица

Началник Ср. Моравичког
Пан. Јовановић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

5. АВГУСТ 1877. ГОДИНЕ

МИНИСТАР ИНОСТРАНИХ ДЕЛА — МИНИСТРУ УНУТРАШ-
ЊИХ ДЕЛА: ЈАВЉА О ЖАЛБИ КОСОВСКОГ ВАЛИЈЕ КА-
КО СУ НЕКИ БЕГУНЦИ ПРЕШЛИ ИЗ СРБИЈЕ, ИЗВРШИЛИ
ТРИ УБИСТВА И ДРУГА НАСИЉА У СЈЕНИЧКОМ КРАЈУ;
МОЛИ ЗА ИЗВИЂАЈ

Господине,

Косовски Валија доставља ми, како је неки Маго Трај-
ковић из Павића, у Сјеничком округу, који као бегунац у Србији
живи, 12 Јуна ов. год. ноћу прешао пограничну линију у друштву
са својим братом и са још 10. Срба па отишавши у кућу Милиса-
ва Тановића, из Тисовице, у нововарошском округу, овога на мртво
име истукао и три му сина убио.

О овом догађају нововарошка власт известила је Начелство
окр. Ужичког. Но пошто од овога иста власт није до сада никакав
одговор добила, то поменути Валија моли да се Мито и његови
другови похватају и на одговор за ово казнимо дело узму, а уједно
да се нашим пограничним властима препоручи да пазе, да се у
будуће тако шта више не догађа.

У саопштењу наведеног имама част молити вас, да према томе
изволити учинити што за сходно нађете, имајући доброту да ме
о резултату известите.

Примите, Господине, уверење мога поштовања.

№ 3495.

5. Августа 1877.
у Београду

Министар
Иностраних Дела,
Ј. Ристић

Г. Министру Унутр. дела

АС-МУД-П-ХХ-27/1877.

8. АВГУСТ 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛСТВО ОКРУГА УЖИЧКОГ — СВИМ СРЕСКИМ НАЧЕЛНИЦИМА: НАЛАЖЕ ХИТНУ ОПРАВКУ СВИХ ПУТЕВА И МОСТОВА

(Концепт)
(Начелство окр. ужичког)
ГЛ№ 261.
8. Августа 1877. г.
Ужице

о д м а

I

Свим Среским:

Црногорском, Рачанском, Златиборском, Пожешком, Ариљском и Моравичком

II.

и суда општ. ужичке

I и II

Услед наредбе г. Мин. Грађевина Начелство вам препоручује да сами лично настанете

II

да сам председник те општине

I и II

да се најбрже и најревностије поправи правац пута који води (1) од границе округа ваљевског преко Букова и Косјерића у Пожегу и Ужице (2) границе среза златиборског до Баине Баште и дуж Дрине до Бачеваца (3) од Ужица преко Чајетине до на Златибор и од Ужица до Мокре Горе, (4) од границе Среза Црногорског преко Пожеге до Мораве и границе Ср. Ариљског преко Почече, (5) од границе Среза Пожешког преко Ариља до границе среза Моравичког, (6) од границе Среза Ариљског преко Ивањице до Јавора и од Ивањице до границе округа Чачанског.

.....

I и II

Исто тако морају се и сви мостови на овој дужи тако оправити да буду потпуно безопасни и сигурни за сваки саобраћај и тежину теретних кола.

По свршетку оправљања на мостовима и друмовима јавићете одмах Начству ради прегледа.

АС-НОУ-1877. нср. гр. _____

25. АВГУСТ 1877. ГОДИНЕ
СУД ОКРУГА УЖИЧКОГ — МИНИСТРУ ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИ ДЕЛА: ЈАВЉА ДА ЈЕ ПРИТВОРЕН ПРИЛИЧКИ УЧИТЕЉ СРЕТЕН ЛАЗАРЕВИЋ ЗБОГ УВРЕДЕ КЊАЗА И МИНИСТАРА; УЧИТЕЉ ОТПУШТЕН ИЗ СЛУЖБЕ

Господину Министру Просвете и Црквених Дела

Суд ово окр. решењем своим од 25. тек. мца № 4345. ставио је под Суд и у притвор Г. Сретена Лазаревића учитеља Школе Приличке оптуженог за увреду нанесену Његовој Светлости Књазу и Министрима.

О чему Суд на основу 135. Крив. пост. Извештава Гос. Министра Просвете и Црквених Дела.

№ 4345.

25. Августа 1877. год.
у Ужицу

Председник Суда
К. Н. Борисављевић

(Прим.) 30. Августа 1877.

Бр. 3645.

(Забелешка)

Да се разрјеш и плата му се изда
до дана стављања у затвор

Параф

АС-СОУ-1877. нср. гр.

26. АВГУСТ 1877. ГОДИНЕ

МАЈОР ВРАНЕШЕВИЋ, ИЗ ШАПЦА — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧКОГ И ВАЉЕВСКОГ: О МАГАЦИНИМА ЗА СМЕСТАЈ ВОЈНЕ ХРАНЕ

Време предаје 28/8. 1877. у 11 час. 35 мин. пре подне у Шапцу

Време доласка 28/8. 1877. у 11 час. 50 мин. пре подне у Ужицу

Распис

Телеграм

Начелствима окружним Ужице Ваљ.

(Шифра војена)

Нека начелство одма амо јави, може ли се за 10 дана сместити у магацине сва сабрана храна која се за логорење набавити има. Ако сву никако не може онда колико може.

Пов. № 442.

Мајор
Вранешевић

Примљено 28. Августа 1877. год.
№ 7.105.

Команданту Дринског Корпуса
Шабац

Неће се моћи све снети за 10 дана а на сваки начин већи део из овог Округа биће на своим местима до 10. Септембра. Вероватно је да се до тог дана може све на своме месту наћи, јер је данас поновљена о томе наредба. Одговор на депешу Пов. № 442.

28/8. 77.

Началник
П. Ђелмаш

Началницима Среским

Б. Башта, Чајетина, Ивањица, Ариље преко Пожеге. (Косјерић поштом)

Неопходно је потребно да се сва храна за логорене означена у послатом вам прегледу под № 6888. што пре у тамошње магацине снесе, па с тога вам се налаже да најживље настанете да се то до 8. Септембра ов. год. без икаква изговора учини.

28/8. 877.

Началник
Ђелмаш

АС-НОУ-1877. нср. гр.

31. АВГУСТ 1877. ГОДИНЕ

НАЧЕЛСТВО ОКРУГА УЖИЧКОГ — МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА: ИЗВЕШТАВА ДА ЗЛОЧИН НАД ТАНОВИЋИМА У ТИСОВИЦИ НИСУ ИЗВРШИЛИ СРБИ НЕГО ТУРЦИ КОЈИ УБИЈАЈУ СВЕ ВИЂЕНИЈЕ ЉУДЕ У СЕЛИМА ПОРЕД ГРАНИЦЕ

Господину Министру Унутрашњих Дела

Услед предписа Господина Министра Унутрашњих Дела од 12. тек. мес. П№ 6719 а на доставу Косовског валије, да је неки Мато Трајковић из Павића у Сјеничком Округу, који као бегунац у Србији живи, прелазио у Турску, и да је са своим братом и још 10 Срба тамо напао на Милисава Тановића, из Тисовице, у Ново-варошком Округу, овога тукао и три му сина убио. Начелство је наредило Среским пограничним властима, да кривце потраже и са похватанима по закону поступе, и Началник је Среза Моравичког под 26. тек. № 3323 одговорио на то ово што следује:

„Ово дело није при Мати, јер Мато није до скоро овди ни око границе живио но у Округу Чачанском и тек пре 20. дана дошао са фамилијом у Васиљевиће те живи.

Као што сам извештен од Сељана из Буковика Села у Турској, синове Милисављеве нико од наших Људи побио није него Турци Кладничани који непрестано од неког времена све главније и боље Србе убијају, тако између 23 и 24 овог месеца убили су у Селу Буковику кмета Марка Пауновића и Јевту Поповића. У селу Бачији убили су пре 10 дана Миладина Ђојбашића једног од најбољих домаћина у том крају, који је неко време био амо па се опет у Турску вратио.

У Селу Коњевини убили су пре месец дана Видоја Коњевца, тако исто једног од најглавнијих људи који је такође био амо пребегав па се онамо вратио.

У Селу Дружинићима пре 10 дана убили су Перишу Гаљка одличног једног домаћина. У Селу Чипаљима убили су пре 4 — 5 дана једног коме име нисам сазнао. У Селу Лопижу такође пре 5 (дана) убили су једног од главних Србаља и у Селу Кијевцу тако исто једног су Србина пре 8. дана убили. Ово је само што сам ја дознао и што је крај наше границе, а колико су побили још унутра Округа Ново-Пазарског што ми не чујемо.

Ово су честа и многа убијства за која ће Турци ваљда казати да су оовлике људе побили наши људи из наше земље. Они могу казати али им не треба ни у колико веровати.

Сад постају у Турској неке чете од војника њихових са Црне Горе из логора побеглих, па ти војници тумарају које куде те се ране и крију се а Кладничани под видом тих чета одметнутих, иду те најглавније Србе мучки тамане по Сјеничкој нахији.

Они ово чиниу из узрока чисто политичких зато, да не би у извесним приликама имао ко рају подизати и предњачити им.

Од ово неколико времена нападали су Кладничани и на наше страже на Васиљевићима и Радешковини, па све то власт њихова и види и и зна, па их не гони нити им што чини него ови комотно и даље конабе веселе Србе.“

Све ово Началничество има част доставити Господину Министру.

№7164

31. Августа 1877. год.

Ужице

Началник Округ.

Пав. И. Белманш

Секретар,
Стев. Н. Костић

АС-МУД-П-ХХ-27/1877

4. ОКТОБАР 1877. ГОДИНЕ

МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ДЕЛА — НАЧЕЛСТВУ
ОКРУГА УЖИЧКОГ: ОДОБРАВА, НА ЗАХТЕВ ВОЈНЕ ВЛА-
СТИ, ДА СЕ ШКОЛА У ИВАЊИЦИ УСТУПИ ЗА БОЛНИЦУ.

Начелству округа Ужичког

Г. Министар војени актом од 20. пр. мес. ЕС№ 2517. захте-
вао је „да се општинска кућа у Ивањици, где је за сад школа сме-
штена, уступи за болницу, а за исту да се најми каква приватна
кућа“

Услед тога одобравам, да се школа о којој је реч, може упо-
требити за војне потребе само тако, ако општина нађе другу зграду
за школу, иначе школска зграда се не сме употребити за војне
цељи, па да се тиме предавања сврше.

Бр 4307
4. Октобра 1877. год.
у Београду

Министар просвете
и црквених дела
А. Васиљевић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

6. ОКТОБАР 1877. ГОДИНЕ

НАЧЕЛСТВО ОКРУГА УЖИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ СРЕЗА
АРИЉСКОГ: УПОЗОРАВА НА ДВА ЧОВЕКА ИЗ ЛЬПОЈЕ-
ВИЋА НА КОЈЕ СЕ ПОДОЗРЕВА ДА СУ ТУРСКИ ШПИЈУ-
НИ; НАЛОГ ЗА ХВАТАЊЕ И, У СЛУЧАЈУ ОТПОРА, ДА СЕ
ПОВИЈУ

Началнику Среза Ариљског

По извешћу, који је командант Дринског корпуса добио, под-
разумева се на Николу Обућину и Луку Ивановића, турске подај-
нике из села Лепојевића да су турски шпијуни.

Препоручије вам се да предузмете мере како ова лица не
би могла на наше землиште прелазити, а ако би они и потом амо
кришом прешли, онда ћете их ставити под истрагом и у том слу-
чају Началство одма известити, а њих међу тим притворити.¹⁵

№ 8270.
6. Октомбра 1877. год.
у Ужицу

За
Начал. окр.
Помоћник
Ј. Ј. Мићић

Секретар
Костић

Пр. 9. Окт. 1877.
№ 2652.
(Концепт)

Наредба
Пограничним буљубашама
Ако се Никола Обућина и Лука Ивановић турџијаши из села Лепојевића појаве на граници, нека се ухвате и под тврдом стражом амо спроведу; а ако се одупру на оружје нека се побију.
10/10. 77.

Параф

АС-НОУ-1877. нср. гр.

9. ОКТОБАР 1877. ГОДИНЕ
КОМАНДАНТ ЈАВОРСКОГ КОРПУСА — МИНИСТРУ ВОЈНОМ:
ИЗВЕШТАВА О ТУРСКИМ НАСИЉИМА И УБИСТВИМА СРБА
ИЗА ГРАНИЦЕ

Јаворски Корпус
Пов. О. Бр. 15
Копија

Г. Министру војеном

Поуздано сам сазнао, да од неког времена Турци редовно убијају одабраније Србе по Сјеници и селима око Сјенице, и тиме систематично иду на то да смакну сваког иоле живљег хришћанина, да им не би био опасан. Тако су од Петровдана на овамо поубијали преко 16. одличнијех Срба које ћу поименице поређати доцније докле свима имена дознам. Ове ојађенике побили су сејмени већином ноћу на превару а неке и усред подне по свом ћефу, и то по наговору ага и помоћу Крвопија Кладничана — Турака. Уз убиства по себи се разуме иду и остали зулуми, који се сносити не могу, те Зато многи пребегавају на нашу страну и спасење траже, као што

су пребегли: Милета Заграђанин из Штавља пре месец и по, коме су брата убили па хтели и њега, 24 пр. мца Илија Петровић и Обрад Игњатовић из Сјенице и сви оставили онамо своје јадне породице.

Ови људи причају нашим овде своје мучно стање, грозе и недела која трпе од Турака а сазнају наши и од других онамошњих Срба пошто су у непрестаном додиру с њима по граници. Ово мучно и тешко стање ономашње браће дражи наше људе и може се изазвати сукоб који би се врло тешко савладао при овако раздраженом стању обиталаца с обе стране. Да би се ова опасност одклонила, добро споразумљење међу властима одржало, страдајући по-могли и бар од даљег тлачења сачували: молим Господина Министра војеног да би изволео подејствовати да се једном прекине мучко проливање крви и грозно уништавање и последњих исекара србског живота у Сјеничкој околини.¹⁶

9/X 1877.
у Чачку

Командант Корпуса Јаворског
Пуковник
Тих. Николић

АС-МИД-А-І-3/1878.

23. НОВЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
КОМАНДАНТ ЈАВОРСКОГ КОРПУСА — НАЧЕЛСТВУ ОК-
РУГА УЖИЧКОГ: ЈАВЉА ДА ЈЕ ЗАТВОРИО ЈАВОРСКИ
САСТАНАК „ДОКЛЕ ТАМО ВОЈСКА БУДЕ“

Начелству окр. Ужичког

Пошто је један део наше војске ради 25 дневног вежбања на Јавору, — то да би се избегле могуће незгоде, или сукоби, наредио сам да се, докле војска тамо буде, забране састанци, који се на том карантину држе.

Ово вам јављам ради знања.

ПОН^б 105.
23/11. 1877.
Ивањица

Командант Јавор. кора
Пуковник
Тих. Николић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

30. НОВЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
 ЈАВОРСКИ БУМРУГЦИЈА — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА УЖИЧКОГ: ПИТА ШТА ДА ЧИНИ СА КАСОМ, АРВИВОМ И ДРЖАВНИМ СТВАРИМА ПОШТО ЈЕ ВОЈСКА ЗАУЗЕЛА СВЕ ГРАЂЕВИНЕ

Началнику Округа Ужичког

Г. Министар Финансија президијалом своим од 14. тек. препоручио ми је: да, ако би кад наступила опасност, те би се на овој граници саобраћај морао прекинути, да се за такав Случај још унапред споразумем са Окружном полицајном валшћу, те да се за времена на какво сигурно место склоне: Каса, Аркива, књиге, Еспапи и друге ствари с којима Бумрук рукује.

Ја за сада не могу рећи да има опасности За иселење Канцеларије и Касе ђумручке, а хоће ли је кад имати, ни то се не може за сад опредјелити, јер су такви случајеви непредвидиви. Но пошто је наша војска под 23. овог месеца на Јавор изашла и пограничне позиције заузела, тим је разуме се и саобраћај односно трговачки и путнички прекинут, почем више нико на ову пијацу поради трговине ни из турске ни из Србије не долази.

Због заузећа здања Бумручког за болнице и за стан старешина војених, ја сам морао Бумручку аркиву и Ствари паковати у Сандуке да се погубили не би, а за даље шта ће се са Касом и Аркивом Бумручком чинити, — Очекујем од вас наређење преко началника Среза моравичког.¹⁷

30. Новембра 877. год
 на Јавору

Началника Округа Ужичког
 понизни
 Бумрукција Јаворски
 С. Б. Маринковић

АС-НОУ-1877. нср. пр.

3. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
 НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧКОГ: ТРАЖИ, ПОШТО ЈЕ ВОЈСКА ПОСЕЛА ГРАНИЦУ И РАТ ТУРСКОЈ ОБЈАВЉЕН, ДА СЕ УКИНЕ ПОГРАНИЧНА СТРАЖА И СТРАЖАРИ СКИНУ СА ПЛАТЕ

Началству Округа Ужичког

Пошто је оглашен рат Турској, и пошто је наша војска границу у Срезу овом посела, то учтиво предлажем у интересу државне касе, да се стражари погранични платежни, из ове службе одпусте пошто су непотребни.

Овако је учињено и у почетку прошлог рата што сведоче акта Начелства тога под № 4073 и моје извешће у овом смислу под №3431/ .¹⁸

№ 4813.
3. Децембра 1877. год.
Ивањица

Началник
среза Моравичког
П. Јовановић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

16. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
ШЕФ РЕЗЕРВНЕ УЖИЧКЕ БОЛНИЦЕ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧКОГ: ЈАВЉА О ПРИСПЕЋУ 50 БОЛЕСНИКА ИЗ ИВАЊИЦЕ И ТРАЖИ ХИТНО ИСПРАЖЊИВАЊЕ ЈЕДНЕ МЕХАНЕ ЗА ЊИХОВ ПРИЈЕМ

Началству окр. Ужичког

Из Ивањице за ову Болницу је испраћено 50 болесника. У ову зграду гимназије више не може стати Зато према депеши Начал. Санитета Јаворског кора од јучер С№ 200 Молим Началство да Нареди да се одмах испрзни Механа Писковића која је преко пута ове зграде, јер се сваког часа можемо надати да ће се још толико болесника Послати, а шта је најближе садањој болници.

Тако исто треба и по Списку кои је данас Началству послат Све Ствари одмах Набавити, Јер сада Немам набављено ни толико колико је Нужно за најмањи број болесника, Но за Кревете и најнужније.

Зато молим да се до Сутра Набаве 40 Најпростијих Кревета јер их сада имам Само 27. Нек се праве ногаре и набаве даске за могуће најкраће време.¹⁹

16. Децембра 1877. г.
у Ужицу

Шеф
ужичке резервне болнице
Др Ст. Тренчињи.

АС-НОУ-1877. нср. гр.

16. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
ШЕФ УЖИЧКЕ РЕЗЕРВНЕ БОЛНИЦЕ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ТРАЖИ ДА СЕ ХИТНО ПОШАЉЕ МАТЕРИЈАЛ
ЗА ВОЈНУ БОЛНИЦУ У ИВАЊИЦИ

Команда ужичке резервне болнице

РВ№76

Начелству округа Ужичког

Началник Санитета Јаворског Кора Својом депешом од јучераш. С№ 200 најстрожије ми налаже да Сав болнички материјал, кои сам за ову болницу из Магацина изузео, пошаљем Најдаље за 6 дана у Ивањицу а у замену за Тај Материјал да ми то Начелство од грађанства одмах набави Подпуну спрему за 200 постеља као што је полицајним властима наређено Актом С№ 154.

Зато се обраћам Началству с' Молбом да ми одмах према приложеном. / Списку набави Сав потребан Материјал, јер иначе нећу бити у стању да Извршим Наредбу г. Началника Санитета.²⁰

16. Децембра 1877. г.
у Ужици

Шеф Резервне Болнице
Др Ст. Трењчини

АС-НОУ-1877. нер. гр.

17. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА ДА СУ ВЕЛИКЕ БОГИЊЕ ИЗБИЛЕ У
ДВЕ ОПШТИНЕ; МОЛИ ЗА ПОМОЋ У „МАЈИ“

Време предаје 17/12. 1877. у 7 час. 30 мин. по подне у Ивањици
Време доласка 18/12. 1877. у 8 час. — мин. пре подне у Ужицу

Телеграм

Начелству Ужичком

Ужице

У општини Брусничкој и Даићској красте велике нагло море народ. Доктора амо имам да у помоћ притече до само молим да

СТАРОВЛАШКИ КРАЈ НЕМИРНЕ 1877. ГОДИНЕ

се од г. Моргенштерна изиште 6 до 8 цевчица маје и првом поштом амо поље.²¹

№ 4985.

Начел. срески
П. Јовановић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

22. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
КОМАНДАНТ ИВАЊИЧКЕ ВОЈНЕ БОЛНИЦЕ — НАЧЕЛНИКУ УЖИЧКЕ СТАНИЦЕ: ИЗВЕШТАВА О ТРАНСПОРТУ 39 БОЛЕСНИКА

Време предаје 22/12. 1877. у 12 час. 5. мин. по подне у Ивањици
Време доласка 22/12. 1877. у 12 час. 30 мин. по подне у Ужицу

Телеграм

Началнику станице

Ужице

Данас у подне полази транспорт од 13 саоница волов. са 39 болесника и једним двајесником спроводним. Ово вам се јавља ради знања.

К№ 69

Команд. болнице
Калетан
др. Сиберт

АС-НОУ-1877. нср. гр.

23. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
МАГАЦИН ИВАЊИЧКИ — ПРИЗНАНИЦА НА МЕСО ПРИМЉЕНО ИЗ АРИЉСКОГ СРЕЗА

Признаница

Примијо је Ивањ. Магацин Хиљаду сто тридесет и шест ока меса у живој стоци од Начел. Ср. ариљског а према писму његовом од 20 Децембра № 3.222. што је покупљено од општ. Мочијочке за израну војске.

Седам ком. оваца спроведник Радован Стојановић из Пре-сјеке предао, а зашто, види се из под /. протокола саслушања ње-говог.

Стока је примљена у 15. ком. јунади, 3 краве, 1 во и 24 овце.²²

№ 2508.
23. Дец. 1877.
Ивањица

Заступ. Управника
Малац. Ивањ.
Мил. В. Кушић

АС-НОУ-1877. иср. гр.

24. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА ДА НЕ МОЖЕ, И ЗАШТО, ПРИ-
КУПИТИ ПОКРИВАЧЕ И ГУБЕРЕ ЗА УЖИЧКУ БОЛНИЦУ

Начелству Округа Ужичког

По депеши Начелства тога од 23. ов. № 10.881. ни пољаве ни губере за болницу Ужичку из овог Среза набавити не могу, зато што је овај Народ сиротан па је много вајника без покривке у своје команде отишло, којима су све мало јаче куће покривке дати морале, па сад нема се од кога тражене пољаве и губери изу-зети.

№ 5083.
24. Децембра 1877. г.
Ивањица

Начелник
Среза Моравичког
Пан. Јовановић

АС-НОУ-1877. иср. гр.

25. ДЕЦЕМБАР 1877. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК ПОЖЕШКЕ СТАНИЦЕ — КОМАНДАНТУ ЈАВОР-
СКОГ КОРПУСА: ИЗВЕШТАВА О ОБРАЗОВАЊУ ИНТЕНДАН-
ТСКОГ ВОЗА И О ТЕШКОЋАМА ОКО СМЕШТАЈА БОЛЕ-
СНИКА; КОМАНДАНТОВ ОДГОВОР

Г. Командант Јаворског Кора

Наредбом Г. Команданта јаворског кора образован је овди Интендантски воз од 500 људи и толико коња. Од ових је до сада

преко 300. Међутим и магацинска комора Iве и IIге Класе скоро сваки дан долази по рану и тако овди се вечито на преноћишту налази 200 — 300 па и 500 људи. Све ове људе у овако ладне дане смештао сам у 11 механа и кафана.

Од свију ових механа највећа је била механа Павла и Перише Костића. У ову кафану смештао само по 100 — 150 људи на преноћиште.

Но по Наредби г. Команданта овде су неке куће узете за резервну болницу и тако се поред приватних кућа узете и две механе а међу овима и механа Костићева...

По мом схватању прече је склонити 100 — 150 здравих људи у овако пространу кућу, а коју другу удеснију кућу за 10 — 15 постеља наћи за болеснике, макар то било и о трошку самих Костића.

Ја као Начелник Станице који сам дужан свима пролазећи дати места за преноћиште, најпокорније молим Г. Команданта, да он изволи наредити Начелнику Среза Пожешког да овај четири собе Костићеве уз кафану задржи за болницу, а саму кафану уступи мени на расположење за смештај здравих људи на преноћиште, тим пре, што је иста циглом патосана и што има, као што рекох, толико отвора да је за болницу неудесна.

№ 494.
25/12. 1877. г.
Пожега

Началник
Пожешке Станице
А. В. Станојевић

(Концент)
(Прим.) 27/12. 1877.
№ 1276.

Началнику Пожешке Станице

По уверењу начелника Санитета ова је механа врло потребна за болницу. А мњење начелника Станице да су пречи здрави но болесни погрешно је. јер здравима хладнића и ово време не може толико удити, колико болесним и рањеним, који преимитствено право имају на сваку заштиту и негу, — дакле на најудесније и најбоље зграде и остало, док здрави могу поднети и у лошијим зградама и у хрђавим околностима.

Ово је одговор на ваш предлог.

29/12. 1877.
Кушић

АС-НОУ-1877. нср. гр.

Командант кора
Пуковник
Тих. Николић

Н А П О М Е Н Е

1. Јосиф Клинар, који се помиње око оправке моста на Дивљацу, био је окружни инжењер у Чачку. Његово име се често среће у вези одржавања путева ових ратних година, а нарочито према Јавору и код Гугља, где се старао и о скели.

2. Генерал Р. Алимпић је писао 1. фебруара 1877. године министру војном о нормалнијим односима на граници и као пример навео да је турски командант у Сјеници Мехмед Али-паша наредио да се врате четири краве које су Турци украли у неком селу са ове стране границе (АС-МИД-А-II-77/1877).

3. Реч је о дрвеном мосту у Ивањици преко Моравице, који је хитно оспособљен за ратне потребе у прошлој 1877. години. Неспоразуми око трошкова настали су услед брзине са којом се тада радило.

4. Б. М. означава телеграфску штацију при Министарству унутрашњих дела.

5. Окружно начелство у Ужицу је већ сутрадан (№ 1317) саопштило свим среским начелницима садржај ове депеше. Међутим, због неких нејасних разлога, отварање састанака на Јавору није ишло брзо. „Српске пошине“ су тек 17. маја објавиле саопштење министра финансија јавности да је ђумрук на овом месту „одпочео своју радњу“.

6. Ова депеша је упућивала начелнике станица да издају помоћ у храни оним житељима којима су турски војници спалили куће, друге грађевине и опљачкали имовину. То се у моравичком срезу односило на она села која су још држали Турци.

7. Начелство је врло брзо одговорило да од повећања броја стражара нема ништа „јер се земља у таквом стању налази да потребује највећу штедњу“ (Концепт на истом акту од 11. марта 1877).

8. Министар иностраних дела истог дана депешом је известио српског заступника у Цариграду да су Турци напустили Јавор (АС-МИД-ПО-5-VII/1877).

9. Овај распис је одмах саопштен свим среским начелницима и ђумруцима на граници. Тако је престао промет хране и на Јаворском састанку, али то није значило прекид сваке трговине. Продавани су: ракија, коже, дрво и остали производи који нису сматрани храном.

10. М. Шкекић је био пример тадашњег бирократе, полицијског насилника и ујдурмаца. Против њега је поднесено низ тужби и жалби, па је виша власт била принуђена да отвори истрагу, чији се предмет претворио у велики досије. Писар је касније уклоњен из Ивањице и кажњен.

11. Муниб-паша је одредио за овај посао Хамид-бег и Хасан-агу, а старешина моравичког среза био је српски представник у тој комисији. Ови људи су се састали на Јавору 12. јуна исте године, но до споразума није дошло. Данчара није макнута са српског земљишта ни крајем септембра те године. Не зна се да ли је, и како, овај проблем решен. Решење је вероватно дошло у данима паралелног рата 1877/78. године.

12. Ова жалба је само једна између бројних, којима су се тада обраћали рањеници државној власти за помоћ. Овог пута је министар финансија упућивао општинску власт да пружи помоћ унесрећеном човеку док се законски не регулише проблем, ратних инвалида.

13. Хитне мере на оправци путева, уз обилат кулучарски рад, подсећале су на напоре у предратним месецима прошле године. У народу се ширио страх од новог рата, влада је упорно порицала такву могућност, а ипак за њу вршила озбиљне припреме.

14. Бегунци, ипак, нису остали у Ужицу. Окружна команда их је упутила у Ваљево „да траже службе“. Ове године било је више пребегивања турских

војника у Србију. Њихов број ће се знатно повећати наредне, 1878. године, када ће узмицати испред надмоћније аустроугарске окупацијске војске.

14а. У једном попису се наводи ово презиме као Татовић.

15. У више махова овог времена забележена су имена лица на која се подозревало да се баве шпијунажом у корист Турака. Међу њима се помиње и некаква баба из Нове Вароши. На сва та лица стизала су упозорења из војних команди полицијској власти.

16. Министарство иностраних дела је доставило српском заступнику у Цариграду потпун извештај о насиљима над Србима иза границе ради протеста и спречавања даљих зулума. Тих. Николић је поново јављао министру војном, 2. новембра 1877. године о даљим насиљима. Навео је како су Турци заклали двоје деце и убили очевица њиховог злочина. У Дугој Пољани су такође заклали једно дете. Навео је поименице и низ других убистава док још није знао имена свих жртава. Начелник среза моравичког доставио је, децембра 1877. године списак 24 лица — избеглица које су се вратиле на турску територију (в. факсимил у прилогу). То су биле жртве које су пале у време док је постојало званично мирно стање на граници. Колико је људи убијено по избијању рата, није познато. Иначе, на овом крају земље нису забележени већи војнички сукоби, осим једног о коме је начелник станице у Рашки депешом известио све окружне власти и старешине станица у овом крају 13. децембра када је јавио да је четири до пет турских башибозучких табора извршило напад од Грмичка до Буковика, па је српска војска одбила тај напад „и Турке са великим губитком у бегство нагнала“ (АС-НОУ-1877. нср. гр.). То је било време кад су са југоисточних бојишта стизале депеше о српским победама.

17. Окружно начелство је наредило да се сав ђумручки материјал пренесе и смести у среску канцеларију. Пренос су извршиле коморџе, које су односиле на Јавор храну за војску.

18. Окружно начелство је тај предлог из Ивањице проследило министру војном, а он министру унутрашњих дела, који је наредио, 10. децембра, да се сви гранични стражари уврсте у јединице као војници III класе (ПЈ№ 9769 од 10. децембра 1877).

19. Ово је један од првих транспорта оболелих војника у ужичке болнице са Јаворског фронта. У извештајима о транспортима никако се не помињу рањеници, пошто тамо, осим поменутог сукоба о коме је писано да је на српској страни протекао без губитака, и није било других борби. Војници су нагло обољевали по злом зимском времену због врло рђавог смештаја, лоше одеће, слабе хране и оскудне санитарске службе.

20. Списак, о коме је овде реч, није пронађен.

21. Мориц Моргенштерн је био тада управник Окружне болнице у Ужицу, која је примала и вишак оболелих војника за које се није могло наћи места у Резервној (војној) болници.

22. Признаница за примљену стоку из Мочиоца једна је од сачуваних из тог времена када су све општине у овом округу (а и шире) давале месо за исхрану војске реквизицијом, не сам једном, него у више наврата.

La région de Stari Vlah au cours de 1877, année de troubles

Un choix de documents qui illustrent — sans toutefois le faire intégralement — la situation à la frontière de Stari Vlah, en 1877, mettent en lumière les rapports entre la Serbie et la Turquie, la position de l'armée nationale et l'état dans lequel celle-ci se trouvait, ainsi que l'antagonisme entre la population et les autorités administratives qui étaient déjà fortement bureaucratisées. L'année 1877 pourrait être divisée, dans cette région, en trois périodes. Au cours de la première période ce fut l'armistice, ensuite, ce fut la paix et, à la fin, ce fut la guerre. Et cependant, toutes les trois étaient caractérisées par leurs contraires: l'armistice aurait dû apporter une interruption des luttes armées et une paix provisoire le long des frontières: ce but ne fut pas atteint, étant donné que des soldats et des citoyens ottomans ne cessaient de rendre précaire la situation sur la ligne de démarcation; la paix aurait dû équivaloir à la suspension de toutes les hostilités; en plus des harcèlements continus aux frontières des deux Etats, elle s'écoula en préparatifs de guerre; et enfin, si la guerre devait signifier des combats sanglants, ceux-ci n'eurent pas lieu. Les champs des batailles décisives s'ouvrirent à la frontière sud-est de la Serbie et c'est là que fut remportée une série de succès, tandis qu'ici les deux armées ennemies restèrent opposées front à front, sans entreprendre, presque jusqu'à la fin, aucune action de guerre.

La population de cette région n'a pas gardé dans sa mémoire de récits sur la guerre de 1877—78 qui, ici, ne fut pas marquée par des événements dramatiques. Tous les souvenirs qui la rappelaient finirent par se confondre avec les opérations militaires de 1876 qui, ici, malgré la terminologie historiographique officielle, garda le nom de guerre de Javor.

Моравска

Директору Моравског Округа у Београду

Ја сам се по обичају пријавио у Ваљеву
пошто сам био у Моравској
пошто сам био у Ваљеву
пошто сам био у Ваљеву

2. Овај документ је да се
даје у Ваљеву као још неке
документе обавезујуће
и да се даје са
ваљевског округа
у Ваљеву

25. Октобра 1877
А. Ј. Ј.

Моравска
Моравска

Моравској Округу у Београду

Моравској Округу у Београду
у Ваљеву и са својом у години
са својом у години
са својом у години

Ја сам се по обичају пријавио у Ваљеву
пошто сам био у Моравској
пошто сам био у Ваљеву

Моравској Округу у Београду
у Ваљеву и са својом у години
са својом у години

Моравској Округу у Београду
у Ваљеву и са својом у години
са својом у години

Моравској Округу у Београду
у Ваљеву и са својом у години
са својом у години

13. Јуна 1877
Моравска

Моравској Округу у Београду
у Ваљеву и са својом у години
са својом у години

Срески писар у Ариљу, 25. Октобра 1877. године: Наредба мочичкој,
ојковачкој и белоречкој општини да упуте све коње у Ивањицу и да
испоруче остатак хране за војску

Начелник среза моравичког, 13. јуна 1877. године
Начелству округа ужичког; јавља о пребегавану два
гурска војника родом из Ужица, који траже да живе у
Србији

Списак

Списак који су поштом и осталих места су са
 њих стигли у Београд из српских војска
 и осталих 20 одреда са осталих страна

у Београд и Београд, Београд

Војнички списак

1. Војнички списак
2. Војнички списак
3. Војнички списак
4. Војнички списак
5. Војнички списак
6. Војнички списак
7. Војнички списак
8. Војнички списак
9. Војнички списак
10. Војнички списак
11. Војнички списак

Војнички списак

12. Војнички списак
13. Војнички списак
14. Војнички списак
15. Војнички списак
16. Војнички списак
17. Војнички списак
18. Војнички списак
19. Војнички списак
20. Војнички списак

Војнички списак

Војнички списак

Војнички списак	Војнички списак	Војнички списак
Војнички списак	Војнички списак	Војнички списак
Војнички списак	Војнички списак	Војнички списак
Војнички списак	Војнички списак	Војнички списак

1861.

Војнички списак

Списак Срба које су Турци побили као повратнике из Србије
 Начелник срза моравичког, 8. децембар 1877. године:
 од 16. фебруара до избијања рата 1877.